

Projekt

z dnia 17 listopada 2025 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ W MSZCZONOWIE**

z dnia 2025 r.

w sprawie wyrażenia sprzeciwu wobec wariantu nr 4 przebiegu autostrady A50 (OAW) stanowiącego bezpośrednie zagrożenie dla zabytkowego cmentarza żydowskiego w Mszczonowie przy ul. Księcia Józefa Poniatowskiego

Na podstawie art. 18 ust. 1 w zw. z art. 7 ust. 1 pkt 9 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1153), art. 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2024 r. poz. 1292) Rada Miejska w Mszczonowie uchwala, co następuje:

§ 1. Rada Miejska w Mszczonowie wyraża stanowczy sprzeciw wobec proponowanego wariantu nr 4 przebiegu autostrady A50 (Obwodnicy Aglomeracji Warszawskiej), którego realizacja stanowi bezpośrednie i realne zagrożenie dla integralności, substancji oraz sakralnego charakteru zabytkowego cmentarza żydowskiego w Mszczonowie przy ul. Księcia Józefa Poniatowskiego.

§ 2. Rada Miejska w Mszczonowie zwraca się do Ministra Infrastruktury, Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków o niezwłoczne wykluczenie wariantu nr 4 z dalszych etapów prac planistycznych i projektowych, jako wariantu rażąco naruszającego zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i prawa do poszanowania miejsc pamięci.

§ 3. W trosce o zachowanie dziedzictwa kulturowego, stanowiącego źródło tożsamości wspólnoty narodowej, Rada Miejska w Mszczonowie apeluje o wybór rozwiązania inwestycyjnego, które zapewni poszanowanie miejsc pamięci i zabytków, zgodnie z art. 5, art. 6 oraz art. 86 Konstytucji RP, zasadami zrównoważonego rozwoju oraz międzynarodowymi zobowiązaniami Polski w zakresie ochrony dóbr kultury.

§ 4. Uchwała podlega przekazaniu Ministrowi Infrastruktury, Ministrowi Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków.

§ 5. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Mszczonowa.

§ 6. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Mszczonowie

Waldemar Suski

Uzasadnienie

Celem niniejszej uchwały jest formalne wyrażenie sprzeciwu wobec przebiegu wariantu nr 4 autostrady A50 (OAW – Obwodnicy Aglomeracji Warszawskiej), którego realizacja w rejonie Mszczonowa stwarza bezpośrednie zagrożenie dla cmentarza żydowskiego przy ul. Księcia Józefa Poniatowskiego.

Cmentarz, założony w 1763 r., jest jednym z najstarszych zachowanych cmentarzy żydowskich na Mazowszu. Stanowi on nie tylko zabytek wpisany do gminnej ewidencji zabytków, lecz także miejsce spoczynku osób szczególnie zasłużonych dla ruchu chasydzkiego oraz wspólnoty żydowskiej w Polsce. Na jego terenie zachowało się około stu zabytkowych nagrobków, w tym najstarsze macewy z XVIII wieku, oraz odbudowane ohele cadyków Jakowa Dawida syna Izraela Icchaka z Warki i Aharona ha-Kohena syna Mosze. Jego nienaruszalność i spokój mają wymiar zarówno historyczny, jak i religijny, zgodnie z zasadą *kevod ha-met*, szacunku dla zmarłych.

Planowany wariant nr 4 autostrady A50, przewidujący przebieg trasy w odległości około 50 metrów od granic cmentarza, narusza podstawowe zasady ochrony zabytków określone w ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, a także konstytucyjny obowiązek władz publicznych w zakresie ochrony dziedzictwa narodowego (art. 5 Konstytucji RP). Zgodnie z art. 4 pkt 2 i 3 tej ustawy ochrona zabytków polega w szczególności na zapobieganiu zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla ich wartości oraz udaremnianiu ich niszczenia, natomiast na mocy art. 3 pkt 15 ochronie podlega również otoczenie zabytku, które musi być zabezpieczone przed szkodliwym oddziaływaniem czynników zewnętrznych. Przewidywane roboty ziemne, prace ciężkiego sprzętu oraz drgania parasejsmiczne generowane przez inwestycję stanowią realne ryzyko dla zachowania struktury kamiennych nagrobków i oheli, co potwierdzają obowiązujące normy, w tym PN-B-02170:2016-12 dotycząca dopuszczalnych poziomów drgań dla obiektów zabytkowych.

Warianty alternatywne (1–3) analizowane w ramach przygotowań inwestycji lokalizują węzeł drogowy w odległości bezpiecznej dla cmentarza, co eliminuje ryzyko naruszenia integralności zabytku i jego otoczenia. Wybór tych wariantów pozostaje w pełni zgodny z zasadami prawa, ochrony dziedzictwa kulturowego oraz odpowiedzialnego planowania inwestycyjnego.

Podjęcie uchwały stanowi wyraz troski wspólnoty samorządowej Mszczonowa o ochronę miejsc pamięci i materialnego dziedzictwa przeszłości. Uchwała ta wpisuje się w działania Gminy Mszczonów określone w obowiązującym Gminnym Programie Opieki nad Zabytkami oraz realizuje obowiązki ustawowe wynikające z ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Jej celem nie jest blokowanie rozwoju infrastrukturalnego regionu, lecz wskazanie konieczności wyboru wariantu inwestycyjnego, który będzie zgodny z zasadą poszanowania dziedzictwa historycznego i religijnego oraz zapewni ochronę miejsc o szczególnej wrażliwości kulturowej.

Rada Miejska w Mszczonowie stoi na stanowisku, że rozwój i pamięć nie są wartościami sprzecznymi, a ich harmonijne współistnienie stanowi fundament dojrzałej wspólnoty samorządowej.